

pen niet door zelfstandig optreden. Laat u niet verleiden tot daden van openlijk of gewapend verzet. Houdt u uitsluitend aan de door Radio Oranje of BBC gegeven of nog te geven instructies.

Leve het vaderland!

In Rotterdam hoorde men na deze woorden een tweede stem nog roepen: 'Rotterdam is vrij!' 'Enkele ogenblikken later', aldus een plaatselijke geschiedenis, '(golfde) de blijde mare door de straten: 'Nederland is vrij! De Duitsers hebben gecapituleerd, het is vrede!' Nu barstte de vreugde los. De vlaggen gingen uit, juichend voerde men vreugdedansen uit. Met tranen in de ogen wensten de bewoners elkander geluk¹ – men gedroeg zich, anders gezegd, alsof er geen bezetter meer was.

Zo ook elders.

In Oost Zeeuws-Vlaanderen (wij beperken ons overzicht nagenoeg geheel tot gepubliceerde gegevens) werd in Axel op maandagavond een jacht ingezet op 'Moffenmeiden' ('de mannen van de ondergrondse staken de hoofden bijeen', aldus een relaas, 'er is geen leiding, het volk is los'²). Op Dolle Dinsdag werd alles kort en klein geslagen in het café van een pro-Duitse caféhouder; aan 'Moffenmeiden' die men nu te pakken had gekregen, werd het haar afgeknipt, de sigarenwinkel van een NSB'er werd leeggehaald, twee NSB-politiemannen werden ontwapend, 'een derde was door zijn vrouw met het portret van de *Führer* op zijn kop geslagen en spoorloos verdwenen'³ – aan het einde van de middag stelde 'de ondergrondse' een eigen bestuur in met een predikant als burgemeester. Het stadje was één vlaggenzee. Niet anders in het nabijgelegen Zaamslag: 'Hele drommen kinderen met Oranjemutsen, strikken en sjerpen lopen al zingend over de straat. Het is Oranjeveest. Niemand werkt'; er werd jacht gemaakt op 'landverraders' en 'Moffenmeiden' ('de plukken haar lagen op straat') die allen werden opgesloten, en haastig werd 'de ereboog voor den dag gehaald die steeds bij alle Oranjeveesten dienst doet. Aan de ene kant staat 'Leve de Koningin', aan de andere kant leest men 'Welkom!' – voorlopig waren het slechts terugtrekkende Duitsers die onder de boog door liepen.⁴

In Middelburg trokken honderden naar de brug over het kanaal Veere-Vlissingen om er de Geallieerde tanks te zien naderen welke, gelijk al weergegeven, tussen drie en vier uur werden verwacht.

¹ M. Koster: *Honger in Rotterdam (winter 1944-'45)* (1945), p. 13. ² *De maand der bevrijding. September 1944. Documentatie over de gebeurtenissen in Oost Zeeuws-Vlaanderen, verzameld en bewerkt door P. G. van de Bosse* (1975), p. 211. ³ T. C. Vink-de Vessem in a.v., p. 93. ⁴ A.v., p. 213.